

ENTREVISTA:

Pere Darder: un pedagog que creu en l'educació emocional i en l'emoció d'educar.

▶ **Pere Darder és llicenciat en Filosofia i Doctor en Ciències de l'Educació.**

Ha participat directament en la fundació de: Escola Costa i Llobera (ara centre públic), Associació de mestres Rosa Sensat, Coordinació Escolar; l'Escola de mestres Sant Cugat i la Facultat de Ciències de l'Educació, totes dues de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Ha estat professor de Teoria de l'Educació, de la UAB, i membre del Consell Escolar de Catalunya, en representació de les Universitats, del qual actualment és president.

La seva reflexió, activitats i publicacions, habitualment realitzades en equip, es centren a l'entorn de la formació inicial i permanent del professorat ("Grup d'experts de la Unitat Europea per a l'anàlisi de la formació permanent dels Estats membres", 1987-89, "Pla de formació permanent institucional de les Escoles municipals de Barcelona", 1988-1995), de la gestió, organització i avaluació dels centres educatius (Qüestionaris "Quafe", 1980, i "Acei",

1994, "Experimentació per a la coordinació de centres d'infantil-primària i secundària", 1997-00) i del grup-classe ("El grup-classe, un potencial educatiu", 1991), de la renovació pedagògica ("El centre educatiu", 1994, "La renovació pedagògica a Catalunya des de dins (1940-1980) Fets i records", 2001) i de la funció de les emocions en el desenvolupament personal ("Sedueix-te per seduir", 2002, "Des-educat", 2004).

Juntament amb el Dr. Conrad Izquierdo, del Departament de Psicologia de l'Educació, constituí un grup de reflexió i estudi sobre les emocions, format per professionals de diferents àmbits de l'Educació.

FEP.net: *Quin és el paper de les emocions en la societat d'avui?*

Pere Darder: En bona part, el que hem heretat de la nostra cultura occidental. Les emocions es consideren de segon ordre i, amb un cert determinisme, es pensa que són les que són, que no les podem canviar. Per això es tendeix a controlar-les i a evitar que impedeixin de pensar correctament. Per contra, socialment, des d'instàncies de poder, s'utilitzen per influir en el col·lectiu social. Pensem en la publicitat, el consumisme i en la transmissió de continguts culturals, polítics i religiosos.

FEP.net: *Quin ha de ser el paper de les emocions en l'educació d'avui?*

PD: Les aportacions científiques, des de finals del segle passat, de les neurociències (LeDoux, Damasio...) i de la teoria de les Intel·ligències Múltiples (H. Gardner), contrastades amb el pensament humanista, han capgirat la valoració de les emocions en relació a la seva importància pel desenvolupament individual i social. Es tracta d'un canvi fonamental de la mirada sobre les emocions. Com que són presents i influeixen

constantment en tota activitat humana se'ls atorga la consideració de component antropològic, essencial, per tant, per la satisfacció i eficàcia personal i social. S'han d'educar –Intel·ligència emocional– com eduquem les altres intel·ligències (logicomatemàtica, lingüística... assenyalades per Gardner). Hem d'apostar per una educació integrada de pensament, emoció i acció. L'emoció aporta la biologia, la valoració singular de cadascú, l'impuls per a l'acció i, a través de l'empatia, les bases de l'ètica solidària.

FEP.net: *Educació emocional o emoció en i per l'educació?*

PD: Després del que hem dit, l'educació emocional porta a sentir l'emoció en l'educació i a establir vincles afectius amb els infants i joves.

FEP.net: *En un marc curricular de competències i en constants processos d'avaluació, com es pot contemplar l'educació per les emocions?*

PD: Artur Martorell va dir que abans de ser mestre s'ha de ser home (persona, humà, diríem ara). Per començar -i aquesta és també un aportació important de la nova perspectiva sobre les

emocions- s'assenyalen competències emocionals. Unes dirigides a un mateix, anomenades intrapersonals (viure, conèixer i regular les pròpies emocions i autoestima). Altres, interpersonals (escolta, diàleg, entesa, assertivitat empatia, capacitat per treballar en grup, per dinamitzar-lo...). En definitiva, millora de l'autoestima i l'empatia, dimensions d'altra banda interdependents. A part d'altres consideracions sobre el tipus d'educació al qual ens apuntem, sempre és possible una actuació satisfactòria a través de la tutoria.

FEP.net: *L'educació emocional en l'educador: una perspectiva, un enfocament, un contingut?*

PD: En primer lloc, si es vol ajudar els alumnes, és una necessitat. Hem d'entrar personalment en la dinàmica de les emocions, hem d'integrar-les en la nostra formació. Crec que consisteix en l'actualització de totes les nostres competències d'una forma articulada i harmònica.

FEP.net: *El desenvolupament d'actituds ètiques i crítiques, i de la sensibilitat, què té a veure amb les emocions?*

PD: Les emocions estan en el moll de l'os del desenvolupament d'aquestes actituds. Les emocions es caracteritzen com la valoració que fa cadascú del mateix, dels altres i de la realitat, en funció d'una vinculació afectiva -m'agrada, no m'agrada- i l'impuls per a obtenir allò que es vol. L'educació integrada fa que

«Hem d'apostar per una educació integrada de pensament, emoció i acció»

«El treball en grup i el contagi emocional amb col·lectius permeten ampliar el potencial»

això succeeixi amb el concurs del pensament i el contrast de l'acció.

FEP.net: *Com, des de la formació inicial a les Facultats d'Educació i Psicologia, es pot incidir en l'educació emocional?*

PD: Crec que no cal que recordi que els canvis en educació són lents i complexos. Hi intervenen molts factors i moltes persones. Penso que s'ha de destinar un temps-espai on vivencialment es puguin treballar aquestes qüestions amb els estudiants. En l'extrem hi ha el marc d'una facultat que aculli, estimuli, respecti i ajudi a fer la crítica de moltes de les prioritats actuals. Va bé recordar aquí una

definició de l'OMS sobre les persones sanes: autònomes, responsables, felices i solidàries.

FEP.net: *“Les emocions aporten sensibilitat a tot el que fem, ens impulsen o ens frenen”. Com es pot ensenyar i compartir des dels estudis inicials d'Educació i Psicologia?*

PD: Quan abans he dit que s'havia de fer vivencialment, deia que s'ha de fer des de la integració de pensar -comunicar el que ara saben de les emocions-, sentir -adonar-se de com viu cadascú en relació a aquesta realitat, actuar -contrastar-ho amb el que es fa-.

FEP.net: *L'escola i la formació de mestres hem de posar èmfasi en l'educació emocional perquè el context familiar i social abandona aquesta vessant?*

PD: El canvis accelerats i profunds sobre les formes de vida individuals i socials d'una societat oberta i globalitzada afecten a tots els membres del col·lectiu. L'afecten en el que fan i en el que pateixen. L'educació s'estén al llarg de la vida i la de les emocions també. D'altra banda, en les relacions personals -família, escola, universitat- sempre influeix emocionalment.

FEP.net: *Les emocions poden dominar la societat del coneixement i de la tècnica? Com, des de l'escola es poden desenvolupar i quines?*

PD: Recuperant el sentit constructiu que té. La tècnica permet de millorar la vida individual i social. L'orientació que se li dona i l'ús que se'n fa la posen al servei d'instàncies de poder. Individus com els de l'OMS han de contribuir a pensar, sentir i actuar per redreçar la situació. El treball en grup i el contagi emocional amb col·lectius permeten ampliar el potencial.

FEP.net: *Mestres i educadors: emocionalment equilibrats...*

PD: He parlat abans de les competències emocionals. Tots som a temps per adquirir-les. No és fàcil d'avui per demà. Per fer-ho breu, podem prendre dos mots que abans he fet servir: autoestima i empatia.

La primera concreta com haig d'estar jo per desenvolupar-me i fer front a la meua responsabilitat, amb realisme, i il·lusió. Amb una visió optimista i constructiva davant el canvi i el conflicte, orientada al benestar i felicitat individual i social.

La segona eixampla l'objectiu a l'altre, la solidaritat amb els altres i amb el col·lectiu humà. L'altre és un jo com jo, humà, singular, interdependent, com jo, dels altres humans. Són persones que estimen els altres, que se senten solidàries i s'esforcen assertivament per aconseguir l'harmonització dels interessos individuals i col·lectius en un projecte democràtic compartit de justícia i pau. ◀